

Десет година ентузијазма (Округли сто завичајних одељења библиотека, Пријепоље, 2014–2024)

Драгана Петрић

Народна библиотека “Вељко Петровић”, Бачка Паланка, Србија
bibl.zavicajno@gmail.com

Библиотека “Вук Караџић” у Пријепољу, од 2014. године организатор је годишњег стручног скупа – Округли сто завичајних одељења библиотека. Скуп се организује у оквиру обележавања дана Пријепоља, регионалног је карактера и сваке године окупља библиотекаре из Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине са идејом повезивања и сарадње библиотекара завичајних одељења. Покретање стручног скупа завичајних одељења имало је неколико циљева: повећање видљивости завичајних фондова и њихову континуирану афирмацију; поспешивање истраживачке активности библиотекара завичајних одељења и сродних установа културе; инсистирање на повезивању и сарадњи библиотекара завичајних одељења у регији. Скупови су се показали и као прилика за размену искуства, учење једних од других и мотив да се на стручан начин представе библиотечко-завичајни ресурси библиотека.

На стручном скупу учешће су могли да узму и музеји и архиви са радовима на завичајне теме. Учесници су своје радове излагали у Power Point или Word формату, који су дали шансу “малим и великим” темама из локалног живота да буду представљене на пријемчив начин. Са сваког скупа објављен је DVD свих радова, који су видљиви на платформама библиотека учесница скупова.

I округли сто одржан је 23. априла 2014. године на тему: *Завичајни фондови, од завештања до поклона*. Учесници овог скупа су били библиотекари из Београда, Краљева, Пожеге, Чачка, Ужице, Инђије, Пљевља, Бијелог Поља и Пријепоља. Завичајне фондове својих библиотека представили су Љубица Ћоровић (Библиотека града Београда), Ана Воштинић (Народна библиотека “Стефан Првовенчани” Краљево), Гордана Стевић (Народна библиотека Пожега), Оливера Недељковић (Градска библиотека “Владислав Петковић-Дис” Чачак), Драгиша Станојчић, Анђа Бјелић (Народна библиотека Ужице),

Весна Степановић (Народна библиотека “Др Ђорђе Натошевић” Инђија), Софија Јеловац (Народна библиотека “Стеван Самарџија” Пљевља), Един Смаиловић (Центар за културу – Библиотека Бијело Поље), Хадија Џигал Кријешторац (Библиотека “Вук Караџић” Пријепоље).

Жене завичаја – ауторска или предметна одредница тема је II округлог стола који је реализован 2015. године (25. јуна). Указати на библиографски аспект завичајне грађе био је један од циљева скупа уз стручну едукацију учесника из те области. Уводничарка скупа је била мр Здравка Радуловић, начелница одељења за библиографију НБС. На скупу су радове изложили: Нада Димитријевић (Народна библиотека “Радислав Никчевић” Јагодина), Јасна Лаловић Ђурић (Народна библиотека Пожега), Софија Јеловац (Народна библиотека “Стеван Самарџија” Пљевља), Фуад Баћићанин (Народна библиотека “Доситеј Обрадовић” Нови Пазар), Хадија Џигал Кријешторац (Библиотека “Вук Караџић” Пријепоље).

Тема III округлог стола: *Фотографија завичаја* учесницима је дала могућност да се баве фотографијом као историјским извором, литературом, аутентичним документом, информацијом и уметношћу са аспекта завичајности. Скуп је одржан 10. јуна 2016. године и на њему су учествовали: Маша Младеновић (Народна библиотека Србије), Оливера Недељковић (Градска библиотека “Владислав Петковић Дис” Чачак), Драган Стојменовић (Народна библиотека Бор), Анђа Бјелић (Народна библиотека Ужице), Азра Бишевац (Народна библиотека “Доситеј Обрадовић” Нови Пазар), Софија Јеловац (Народна библиотека “Стеван Самарџић” Пљевља), Ивана Јаношевић (Библиотека “Влада Аксентијевић” Обреновац), Мира Којић (Библиотека Љиг), Милорад Грбовић (Народна библиотека Неготин), Един Смаиловић (Центар за културу – Библиотека Бијело Поље), Хадија Џигал Кријешторац (Библиотека “Вук Караџић” Пријепоље).

IV округли сто завичајних одељења реализован је учешћем јавних библиотека Србије и гостију из Црне Горе, 16. јуна 2017. године. Тема скупа: *Наши Роми* била је инспиративна. Учесници су радовима који су презентовани у Power Point формату дали допринос проучавање Рома своје локалне средине путем нових извора, документационог материјала и сакупљених информација. На Округлом столу су учествовали библиотекари завичајних одељења јавних библиотека: Народна библиотека “Вук Караџић” Краљево (Јасмина Марковић), Народна библиотека Пирот (Нарциса Алексић, Марија Шаровић), Библиотека “Влада Аксентијевић” Обреновац (Ивана Јаношевић), Народна библиотека Ужице (Анђа Бијелић), Народна библиотека “Доситеј Обрадовић” Нови Пазар (Азра Бишевац), Библиотека “Глигорије Возаревић” Сремска Митровица (Моравка Тодић), Центар за културу – Библиотека Бијело Поље (Един Смаиловић, Рафет Мулић), Библиотека “Вук Караџић” Пријепоље (Хадија Џигал Кријешторац). На скуп је пристигао и рад Милице Котур из Народне библиотеке “Др Ђорђе Натошевић” Инђија. Скуп се завршио уметничким програмом у реализацији дејчег драмског студија Дома културе (Пријепоље), који су одиграли представу “Мечкино дете”, по мотивима истоимене ромске бајке у режији Сунчице Милосављевић.

Премда су мишљења о томе да ли је рокенрол мртав или не подељена, несумњиво је да је рокенрол култура битно утицала на обликовање укуса и ставова бројних генерација. Полазећи од овог става, тема V Округлог стола преточена је у наслов *Завичајни рокенрол*. Скуп је одржан 6. јула 2018. године. Своје виђење “задаче” теме библиотекари су обрадили као приказ епохе личних и колективних слобода, дајући виђења о ствараоцима који су излазили из оквира локалне средине и дали допринос развоју југословенске рок-сцене – попут крагујевачке групе Смак и Радомира Михајловића Точка, незаобилазних одредница у свакој енциклопедији југословенског рока. Учесници скупа су били: Драган Д. Милошевић (Народна библиотека Србије), Мирко Демић (Народна библиотека “Вук Караџић” Крагујевац), Андреј Анђић (Народна библиотека “Стефан Првовенчани” Краљево), Ђина Бајчета и Софија Јеловац (Народна библиотека “Стеван Самарџић” Пљевља), Азра Бишевац (Народна библиотека “Доситеј Обрадовић” Нови Пазар), Ивана Јаношевац и Александар Поповић (Библиотека “Влада Аксентијевић”

Обреновац), Наташа Филип (Народна библиотека “Доситеј Обрадовић” Стара Пазова), Илија Смиљанић (Народна библиотека Ужице), Хадија Џигал Кријешторац (Библиотека “Вук Караџић” Пријепоље).

VI округли сто завичајних библиотека својом темом: *Библиотечки, завичајни фондови – поливалентне базе за проучавање сакралне баштине* био је посвећен и обележавању јубилеја, 800 година манастира Милешева. Дана 5. јула 2019. године библиотекари учесници у програму Округлог стола својим су радовима афирмисали завичајне фондове библиотека из којих долазе и дајући подстицај истраживачким активности у свим сегментима завичајних библиотечких фондова утицали и на повећање стандарда у функционисању завичајних одељења. Учесници Округлог стола били су: Ивана Јаношевић (Библиотека “Влада Аксентијевић” Обреновац), Азра Бишевац (Народна библиотека “Доситеј Обрадовић” Нови Пазар), Софија Јеловац (Народна библиотека “Стеван Самарџић” Пљевља), Нада Димитријевић (Народна библиотека “Радисав Никчевић” Јагодина), Един Смаиловић (Центар за културу – Библиотека Бијело Поље), Хадија Џигал Кријешторац (Библиотека “Вук Караџић” Пријепоље).

Завичајни библиотекари су се после двогодишње паузе 2021. год. поново окупили у Пријепољу (2. јула) на VII округлом столу. Тема скупа: *Библиотека као и издавач/суиздавач, аутор/коаутор публикација завичајних аутора и завичајних тема* привукла је већи број учесника. Циљ изабране теме био је да подстакне библиотеке да сумирају своје издавачке послове, са посебним освртом на период рада у условима короне, као и да препознају своју улогу у издаваштву завичајног у перспективи. Чак двадесет два библиотекара из седамнаест библиотека били су учесници овог скупа: Моравка Тодић и Ружица Станковић (Библиотека “Глигорије Возаревић” Сремска Митровица), Виолета Милошевић (Матична библиотека “Љубомир Ненадовић” Ваљево), Валентина Поповић (Библиотека Љиг), Гордана Стевић (Народна библиотека Пожега), Ивана Јаношевић и Александар Поповић (Библиотека “Влада Аксентијевић” Обреновац), Мирко Демић, Гордана Вучковић, Марија Ракић Шаренац (Библиотека “Вук Караџић” Крагујевац), Елизабета Георгијев, Албена Милев, Драгана Пешаковић (Народна библиотека “Детко Петков” Димитровград), Предраг Јеремић и Ненад Дајић (Градска библиотека “Жарко Зрењанин” Зрења-

нин), Јелица Зељић и Ана Васиљевић (Библиотека Осечина), Татјана Живковић (Народна библиотека “Илија М. Петровић” Пожаревац), Милорад Грбовић (Народна библиотека “Доситеј Новаковић” Неготин), Радмила Бјелић (Народна библиотека Нова Варош), Ђина Бајчета (Народна библиотека “Стеван Самарџић” Пљевља), Хадија Џигал Кријешторац (Библиотека “Вук Караџић” Пријепоље).

VIII округли сто одржан је 7. јула 2022. године на тему: *Рукописна грађа у завичајним фондovima библиотека – од аутографа до типоскрипта*. Рукописна грађа има нарочито место и вредност у библиотечким фондovima па је њено третирање у библиотечној пракси у савременом добу, као и могућност њене дигитализације и представљања широј јавности, једно од важних питања у библиотекарству. О различитим аспектима рукописних колекција и рукописне грађе говорили су библиотекари из Народне библиотеке Србије (Душан Никодијевић), библиотекари из Обреновца (Ивана Јаношевић и Александар Поповић), Враћа (Сања Бундало), Зрењанина (Ненад Дајић), Крагујевца (Гордана Вучковић, Марија Ракић Шаренац, Мирко Демић), Врњачке Бање (Марија Петковић), Ваљева (Виолета Милошевић), Библиотеке “Милутин Бојић” Палилула (Олга Јечменица и Андрија Сагић), као и библиотекарке Јавне установе Библиотеке Сарајева (Есма Барјактаревић Рожман и Хатица Демировић). У раду су учествовали и библиотекари из Пљеваља (Ђина Бајчета) и Бијелог Поља, као и библиотеке домаћина (Хадија Џигал Кријешторац). Учесници скупа су закључили да је сваки рукописни примерак завичајне грађе вредан део завичајне баштине и аутентично сведочанство свог аутора или делатности неке завичајне институције. За разлику од претходних година када су теме биле представљене Power Point презентацијом, учесници су се ове године представили писаним радовима који ће бити штампани у оквиру тематског зборника.

Од реализације VIII округлог стола завичајних одељења, покретачи и организатори скупа су проценили да се већи стручни ефекат постиже уколико се штампају радови са скупа. Зборник радова са VIII округлог стола завичајних одељења, Пријепоље 2022, почетак је новог формата стручног скупа који подразумева објављивање писаних радова који се презентују на округлом столу.

IX округли сто на тему: *Портрет завичајног одељења моје библиотеке – од зачетака до*

данас одржан је 30. јуна 2023. године. Скуп је започео отварањем изложбе фотографија “Изворишта, извори и чесме Пријепоља” коју је приредио проф. Синиша Несторовић. Тема скупа дала је излагачима радова слободу да представе историјат као и најзначајније аспекте рада и деловања завичајних одељења својих библиотека. Истакнуте су вредности које ове врсте фондова имају за локалну заједницу, обим, начин набавке грађе, али и иновације које се примењују у њиховом раду. Нарочито је истакнута важност дигитализације збирки ових одељења како би се грађа учинила доступном што већем броју корисника, али и сачувала од физичких оштећења. У раду скупа учествовали су завичајци из Ужица (Анђа Бјелић и Илија Смиљанић), Бихаћа (Џени-та Халилагић), Пирота (Милан Јовановић), Бачке Паланке (Драгана Петрић и Душанка Папић), Плава (Аљо Реџематовић), Обреновца (Ивана Јаношевић и Александар Поповић), Зрењанина (Ненад Дајић), Бијелог Поља (Един Смаиловић) и Пријепоља (Хадија Џигал Кријешторац). Радове за објављивање у зборнику доставиле су и колеге из библиотека у Лапову, Руми, Зајечару, Врању, као и из Универзитетске библиотеке из Штипа у Северној Македонији.

Стручно-тематски округли сто завичајних одељења који организује Библиотека “Вук Караџић” у Пријепољу обележио је 2024. године десету годину одржавања. Тема јубиларног X скупа: *Библиотекари аутори публикација на завичајне теме* инспирисана је циљевима којим ИФЛА подстиче и промовише напредна знања у професији. Као и ранијих година, у раду округлог стола, који је реализован 5. јула, учествовали су библиотекари из Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе. Своје публикације на завичајне теме представили су библиотекари из Крагујевца (Гордана Вучковић), Сарајева (Мубера Бавчић, Ламија Љуша), Бора (Драган Стојменовић), Обреновца (Ивана Јаношевић), Бачке Паланке (Драгана Петрић), Краљева (Ана Гвозденовић, Ивана Хренко), Београда (Наташа Симић), Београда – Палилуле (Олга Јечменица), Смедерева (Драгана Лазић), Враћа (Сања Бундало) и Пријепоља (Хадија Џигал Кријешторац). За потребе округлог стола штампан је Каталог учесника који садржи биографије аутора и рецензије публикација које су биле представљене од стране учесника. Избор овогодишње теме потцртава један од аспеката рада библиотекара који подразумева истраживачки рад и интерпретацију одређених, широко постављених за-

вечајних тема. Изложба промовисаних књига потврдила је да су представљене публикације од велике користи како локалној, тако и најширој стручној-научној и културној јавности.

За десет година одржавања Округлог стола (Округли сто 2020. год. није одржан због епидемије корона вируса), учешће на скупу је узео велики број библиотека и библиотекара, обрађен је део завичајних тема, а све Power Point презентације и други формати радова који су

представљени на скуповима важни су за сваки завичајни фонд. Према речима самих библиотекара, овај вид окупљања завичајаца своју вредност има и као место сусрета, размене знања, искустава и дружења колега. Посебну захвалност за осмишљавање и покретање Округлог стола заслужује Хадија Цигал Кријешторац, дипл. библиотекар саветник, као неко ко са пуно знања, енергије и ентузијазма у протеклих десет година скупа са колегама из пријепољске Библиотеке реализује ово дешавање.